

man uttrycker sin tillfredsställelse eller glädje öfver något. *För G-s skull*, talesätt, som brukas, då man på det enträgnaste beder, varnar, uppmanar någon, t. ex.: *För G-s skull, hjälp mig! För G-s skull, gör ej det! För G-s skull, skyn da.* I samma mening brukas äfv.: *I G-s namn*, t. ex.: *I G-s namn, lät bli det. I G-s namn!* är äfven ett utrop, som uttrycker öfverraskning, förvåning, oro, t. ex.: *Hvad i G-s namn! är du här? Hur, i G-s namn, står det till? Så i G-s namn! I G-s namn* betyder äfven: *med G-s hjälp*, t. ex.: *I G-s namn vågar jag försöket.* — *För G., inför G., vid G.*, talesätt, hvarigenom man bedyrar något, t. ex.: *Inför G., är det icke sant!* Såsom betydande uttryck brukas äfven *G. må (skall) veta*, t. ex.: *G. skall veta, att jag gör det ogerna. G. vet*, säges, då man vill uttrycka ovisshet, t. ex.: *G. vet, huru det går till slut. Han är, G. vet hvar, jag vet icke, hvar han är. Der voro en hel hop personer, G. vet hvilka.* På samma sätt nyttjas äfv. *G. vet, när, om etc. G.! Gode G.! Milde G.! Min G.! Store G.! Rättvis, rättfärdige, barmhertige G.!* utrop af förvåning, beundran, otålighet, smärta, sorg, oro, fruktan, &c., t. ex.: *G.! så skön! så ful! Gode G., hvad han är långsam! Min G., haf medlidande med mig. Rättfärdige G., hvilken olycka! G-s bord, se under Bord. Det står till G., i G-s hand*, det beror af Gud. *Frukta hvarken G. eller menniskor*, säges om en bof, som skyr ingenting. Se f. ö. *Spå, Röst.* — *Gudi* är en gammal dativ, som ännu bibehålles i vissa uttryck, t. ex.: *G-i lof! G-i befalladt! G-i behaglig. G-i nog*, talesätt, som nyttjas, när man med en viss känsla af förtrytelse vill tillkännagiva, att det är nog. — *Syn.* Det Högsta Väsentet, Skaparen, Menniskornas Fader, Allfader, Gudomligheten, Försynen, Allmakten, Den Evige, Den Allgode, Den Allsmåktige, Den Allseende, m. m. — 2) *Afgud. En hednisk g.* Absolut och i plur. menas dermed vanligtvis den fornda hedendomens gudomligheter, t. ex.: *Olympens g-ar. Asgård's g-ar. Underjordens g-ar. Lilla g-en, Amor. G-ar!* *store g-ar!* fordom af hedningarna brukadt utrop, som ännu skämtvis bibehåller sig. (Fig.) *Jordens g-ar*, konungar, furstar och de mäktiga i landena. *Penningen är hans g.*, hans högsta goda. (Fam.) *Som en g.*, utmärkt väl, t. ex.: *Han talar som en g. — 3)* (fig.) Säges om den, som är föremål för en stor hänförelse, djup vördnad, liflig erkänsla eller högsta grad af hängifvenhet. *Se betraktade honom som en g. Hon tillbeder sin man; han är hennes allt, hennes g.* (Talesätt) *Göra buken till sin g.*, älska mat och drick högre än allt annat.

Anm. a) Genitiven *Guds* uttalas kort (güds), när det brukas i bestämd mening eller såsom ett nomen propr. t. ex.: *För Guds skull, i Guds namn, en Guds man*; men har eljest *u* långt (güds), t. ex.: *förneka en Guds tillvaro.* — b) Ordet *Gud* anses böra härledas ifrån *Khada* i det indiska Zend, som betyder: *den sig sjelf gifvande eller alstrande*, och hvilket genom det persiska *Khoda* öfvergått till det götiska och skandinaviska *Gud*. Jfr. Anm. vid *Oden*.

GUDABARN, gudabarn, n. 5. 1) (i hednisk mening) Barn af en gud eller gudinna. *Hercules var ett g. — 2)* (i kristlig mening) Barnet Jesus, såsom varande Guds son.

GUDADRYCK, m. 3. 1) De olympiska gudarnes dryck: nektar. — 2) (fig.) Utmärkt välsmakande dryck.

GUDAFÖDA, f. sing. Se *Gudamat*.

GUDAHUS, n. 5. Se *Afgudatempel*.

GUDAKTIG, a. 2. 1) Som af själ och hjerta dyrkar Gud och lever efter hans vilja. *En g. menniska.* — 2) Som utmärker, tillkännagifver gudaktighet. *Föra ett g-t leverne.* — *Syn.* (för begge bem.) Religiös, Gudlig.

GUDAKTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara gudaktig. *G. med ett förnöjdt sinne är en stor vinning.*

GUDAKTIGHETSÖFNING, f. 2. Se *Andaktsöfning*.

GUDAKTIGT, adv. På ett gudaktigt sätt. *Lefva g.* — *Syn.* Gudfruktigt, Gudligt, Religiöst.

GUDALIF, n. 5. Gudomligt lif. *Föra ett g.*, lefva som en gud så säll.

GUDALIK, a. 2. Lik en gud.

GUDALÄRA, f. 1. 1) (i hednisk mening) Läran om gudarna. — *Syn.* Mytologi. — 2) (i kristlig mening) Läran om Gud och hans dyrkan. — *Syn.* Religion.

GUDAMAKT, f. 3. Gudomlig makt, gudomligt väsende, gud (i hednisk mening).

GUDAMAT, m. sing. 1) De olympiske gudarnes spis: ambrosia. — 2) (fig.) Utmärkt välsmakande mat. — *Syn.* Gudaföda, Gudaspis.

GUDAMENNISKA, f. 1. (i kyrklig stil) Benämning på Kristus, såsom varande Gud och menniska i en person.

GUDAMÄLTID, m. 3. 1) (i hednisk mening) Gudars måltid. — 2) (fig.) Utomordentligt läcker och njutningsrik måltid.

GUDANJUTNING, f. 2. (fam.) Gudomlig njutning. **GUDARÄTT**, m. 3. (fam.) Högst välsmakande rätt, som kunnat smaka sjelfva gudarna.

GUDASAGA, f. 1. Berättelse om en eller flera gudars öden och äfventyr. — *Syn.* Myt.

GUDA SIG, v. r. 1. (fam.) Ställa sig fram och andäktigt.

GUDASKÖN, a. 2. (fam.) Skön som en gud eller gudinna. — *Syn.* Gudavacker, Bildskön.

GUDASPIS, m. sing. Se *Gudamat*.

GUDASPRÅK, n. 3. 1) (i hednisk mening) Gudars språk. — 2) (fig. fam.) Högst väljudande språk, passande för gudar. *Italienskan är ett g.* Säges äfven om grekiskan, emedan de olympiska gudarne troddes tala detta språk.

GUDASVAR, n. 3. Se *Orakelsvar*.

GUDAVACKER, a. 2. Se *Gudaskön*.

GUDAVÄDER, n. 5. (fam.) Gudomligt, utomordentligt vackert väder.

GUDDOTTER, güdä't'r, f. 2. pl. — *döttrar.* En qvinna, med afseende på dess förhållande till en person, som stått fadder åt henne. Brukas icke ensamt, utan alltid i förbindelse med ett substantiv eller ett pron. poss., t. ex.: *Hon är grefvens g. eller g. till greffen. Min g.* — Skrifves äfv. *Gudotter*.

GUDELIG, m. fl., se *Gudlig*, &c.

GUDFADER, güdfä'd'r (uttalats vanligen: güf-färr), m. 2. pl. — *faddrar.* Fadder af mankön. Brukas vanligen i förbindelse med ett substantiv eller ett pron. poss., t. ex.: *Leonoras g.; han är g. åt Leonora, min, din etc. g.*

GUDFRUKTIG, a. 2. 1) Som fruktar Gud. Se *Frukta*, 2. *En g. menniska* — 2) Som utmärker, tillkännagifver gudsfruktan. *Föra ett g-t lif.* — *Syn.* (för begge bem.) Gudaktig, From, Religiös.

GUDFRUKTIGHET, f. 3. Se *Gudsfruktan*.

GUDFRUKTIGT, adv. På ett gudfruktigt sätt. *Lefva g.* — *Syn.* Se *Gudaktigt*.